Број 175. У Новом Саду, уторак 26. јула 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом и свецом и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Коме да се приволимо царству?

I.

Борба између Аустрије и Угарске траје вековима. За све то време било је краћег или дужег примирја, ал правог мира никада. Та је борба захватала и нас. Ми смо бивали већином на страни Беча, али је било тренутака, када смо држали и с Мађарима.

Данас је борба између Аустрије и Угарске огорченија но икада. Не чини ништа што не пуцају пушке. Борба тече управ кос томе на живот и смрт. Како данас стоје ствари: или ће у кратком низу година Аустро-Угарска бити једна држава, којом ће управљати из Беча, или ће то постати две самосталне, независне државе

Цео свет осећа, да овако како је сад, не може остати. Угарска је сувише много самостална, а да би била баштина аустријска, а сувише је мало самостална, да би била потпуно своја. Има сувише много а да би могла умрети, сувише мало, да би могла живети. Једном речи: Угарска је данас таква, каква не може остати. То осећају у Бечу, то знају у Пешти. То видимо и ми.

Борба траје великом жестином. Можда ће се за време ублажити. Али само за време и то за кратко време. А можда ће, а да и не дође до новог примирија сломити се овамо ил онамо.

Шта ћемо ми? Ком ћемо се приволети царству?

Кад год узимам перо у руке да напишем што о овом питању, осећам тешку, голему одговорност. Тиче се наше судбине и наше будућности.

Ко хоће о овом да пише треба да приступи писању са чистим срцем, да одбаци од себе све што је ситно, да угуши у себи све што би могло да га заведе. Пре него што би о овом говорили, требали би да се — причестимо. За ово што данас напишемо и што сутра — прексутра учинимо, одговараћемо једаред потомству и историји. Они ће нам судити, строго судити и треба да нам суде.

Нас је у Угарској мало а мало и у Хрватској и Славонији. Наша слабост нам не дозвољава да у редовним приликама одлучимо. Зато се слабо и осврћу на нас.

Али дођу по кад кад прилике, да ослушкују и нашу реч, да пажљиво прате и наше кретање. Дођу по кад кад прилике, кад и наша малена снага долази на вагу Тада је време да нас чују; тада је време да нас виде, па да и рачунају с нама. Само дабогме, тешко нами, ако у тако судбоносним приликама погрешимо.

Има, који очајавају. И кажу отприлике: Ил покушало јаје да падне на камен, ил покуша ло да падне у крило зиду, оно ће се разбити, јер је слабије. Може бити. Али ми нисмо мртва ствар. И треба да изаберемо макар мање зло.

Са једним треба да дођемо сви на чисто. Овако мали не смемо да будемо у овом питању поцепани. Иначе ћемо бити два три трунка међу вихоровима. Целокупна снага нашега народа треба и мора да се нађе у одсудном тренутку на гомили у једном табору. Силнији од нас су се збили у овом тренутку у гомилу, морамо и ми. И несме их бити који стају у страну, па како испадне.

Не сме бити великих странака, које би вукле у овом питању на две стране. Не сме да буду гомиле оних, који стају у страну. Изузетака, појединаца, било је увек. Али бујица народне снаге заглушиће њихов глас и понеће их собом. Ако имамо будућности, ако има у нашем народу снаге, та снага мора у овој прилици сунути као бујица и почети да кља у једном правцу.

Ослушкивао сам историју, ослушкивао срце нашег народа, удубио се у данашње прилике и неприлике и после свега ми изгледа да пред нами стоји само један пут и да ће снага нашега народа сунути тим путем.

Дабогме! Да ми Срби и народности помогнемо некога, да ми Срби и народности радимо у заједници с неким, за то треба двојица. Осим нас, треба да жели искрена споразума и онај — други.

Мени изгледа, да и том другом не остаје друго, него да — рачуна с нами.

Руско-јапански рат.

Један стручњак и очевидац о руско-јапанском рату.

Румунски војнички аташе, који је био у руској војсци у Манџурији, мајор Хараламб, изјавио је пред више новинара, зашто Руси нису могли на бојишту, да постигну већих успеха. Ова изјава овога стручњака и очевидца врло је занимљива.

Хараламб тврди, да је Русија ушла неспремна у рат; није се ни надала, да ће јој Јапан рат објавити. Велика даљина, од 8 хиљада километара, спречавала је Русију, да би јој трупе на време могле стићи на бојиште, с тога од прелаза јапанског преко реке Јалу, беху Руси увек на незгодном положају. Унутарњи немири у Русији такође су штетно утицали на дух руских трупа. По уверењу руских офисира и свију страних аташеа, Куропаткин крај свију својих привидних неудаћа стекао је великих заслуга. Поред непрестаног неповољног стратегијског положаја руске војске, која је имала само један једини пут, по којему се могла кретати и поред свега тога, што је спрам јапанске силе располагао тако рећи шаком људи, он је сачувао руске трупе од извесне пропасти. Када су га запитали, зашто је пак Куропаткин смењен, одговорио је Хараламб, да је војска услед непрестаног повлачења под Куропаткином била душевно клонула, с тога је била потребна промена у заповедништву да би се повратила у војсци нада на победу. Генерал Линевић врло добро познаје бојиште, изванредан је организатор и познаје начин борбе Јапанаца. Хараламб очекује одлучну битку, која ће бити обртна тачка у овом рату, јер Русија намерава, ако јој унутарње прилике дозволе, да развије сву своју војничку силу.

Лорд Робертс о спремности енглеске војске у случају рата.

Лорд Робертс, који је пре кратког времена држао говор у горњој кући о стању енглеске војске, сада је поново о томе говорио на једном скупу лондонске трговачке коморе. И овај је говор још већма убедио енглеске меродавне кругове, колико је потребно преустројство енглеске војске. Лорд Робертс је рекао, да је војни министар у посланичкој кући за његов се говор изјаснио да је претеран. Позива се при томе на земаљског маршала Сир Евелина Вода и генерал-лајтнанта Френаха. Он (Робертс) високо цени оба ова часника и у томе се слаже с њиме, да је стална војска данас боља, но што је била на почетку јужно-афричког рата. Али неспремност војске је иста, као и пређе. О последњем рату (са Бурима) рекао је лорд Робертс ово: „Ми смо на крају крајева победили, јер смо и бројно, и у погледу запта и уређења високо стајали над непријатељем; али са оваком војском, каква је данас наша, за случај рата с непријатељем, који је бар приближно толико јак као ми, а крај тога му је војска извежбана и уређена, као што су војске великих сила — не можемо ни наде имати на какав успех“. Лорд Робертс не цени много добровољце, он је за изображење, вежбу из основа. Упозорава да је данашња енглеска војска слабо бројно напредовала од 1898. г., а што се тиче часника, ту је још назадовала. Да би показао, колико је мало Енглеска спремна за случај рата узима случај, да Русија нападне на Авганистан. Напомиње да је Русија своју спремност, готовост показала, када је железничком пругом, са једним паром шина, могла да пошаље на 5—6 хиљада миља далеко од домовине војску од скоро по милијона људи, и да је тамо издржава. То доказује, да би била у стању исту таку војску послати и издржавати и у Афганистану, док би Енглеска могла тамо да стави у најбољем случају једва 330 хиљада људи. Лорд Робертс енергично захтева, да се сви младићи имају војнички изобразити. И тек на тај начин не би се имала бојати Енглеска ни од каква нападаја, ни од које стране. Године 1805. од читавог мушког становништва Енглеске било је 9·25 постотака извежбано за руковање оружјем, а године 1902. свега 3·92 постотка. Енглеска не сме дозволити, да и на даље у таковоме стању остане, ако неће сама да јури у своју пропаст, и ако неће да се поново изложи онаквој опасности, у каквој је била с пролећа 1900. — Говор овај лорда Робертса јако је утецао на све војничке кругове и дао им довољно предмета за размишљање.

„Drang nach Osten.“

У једној књижици под насловом „Drang nach Osten“ упозорава публициста Вергун; у Бечу, на опасност од Немаца изван Немачке, њихова понемчавања и рада „Drang nach Osten“-а („Продирање на Исток“). Простор који данас Немци заузимају изван Немачке, износи на истоку 5 хиљада и пет стотина квадратних миља са 13 милијуна, 658 хиљада и 900 Немаца, а тому се има још додати 16 милијона Швајцараца, и на милијоне Чивута, који говоре немачким језиком. Ако буду Словени, у Немачкој који за сада заузимају 600 квадратних миља, и на даље у таком размеру губили своју земљу, као до сада т. ј. сваке године 8 квадратних миља, нестаће их у Немачкој за 70 година. Немачко друштво за насељавање Немаца казује, да су Словени од год. 1886. до 1903. изгубили ништа мање, него 35 квадратних миља. Према досадањим својим успесима надају се Немци да ће за 20 год. понемчити пруску Шлезију. Тако је и у Аустрији. Немци заузимају земљиште од две хиљаде петстотина квадратних миља, а остале народности 8 хиљада квадратних миља. Немци су преплавили монархију са својим колонијама, па их има у Банату, Бачкој, Средњој Угарској, Ердељу и Северној Угарској, осим тога 120 насеобина у Галицији, 39 насеобина у Буковини, више насеобина у ческо-моравској, једна у Крањској, а осим тога још неколико других мањих насеобина. Ако се буде немачка сила развијала као досад у геометричном, а словенска у ариметричком размеру т. ј. ако не надмаше Словени Немце у просвети и на другим пољима. може се десити, да тих 8 хиљада квадратних миља буду после двеста година понемчени. У Русији заузимају немачке насеобине 5 милијуна квадратних миља најродније земље, а међу њима се налази око 50 подручница „Општег немачког савеза“.

Здравствени правилник.

Друштво за чување народног здравља у Немачкој прописало је овај правилник.

1. Никад не треба јести кад ниси гладан, а између једног и другог оброка треба да прође најмање три сата.

2. Људи, који се не баве никаквим тешким пословима, не треба да једу више од трипута дневно, а деца зато што расту, треба да једу до пет пута дневно.

3. Добро сажвакај храну, јер је добро сажвакано пола сварено. Сем тога, добрим жвакањем више се лучи пљувачка, која је потребна за сваривање.

4. Никад не треба ни јести, ни пити оно што је топлије од људске крви, нити оно што хладно као лед.

5. Не треба јести увек једно исто, већ треба мењати јела, и бирати више чврсту него чорбасту храну.

9. Избегавај храну која се тешко вари, као: свеж хлеб, вруће тесто, старо усољено месо (пршуту), и т. д.

7 Избегавај љуте зачине, као: бибер, паприку и т. п.

8. Избегавај и сувише засољена јела и пића која загрејавају, јер она сметају нормалном варењу.

9. Одмах после јела, дакле за време варења, избегавај умно напрезање у јака кретања.

10. Не љути се после и за време јела и чувај се љутње и душевних потреса, као и жалости, страха у то време, јер душевни потреси сметају варење.

11. Никад не пиј пред само јело, и после јела, а кад си жедан за ручком узми куваног или свежег воћа.

12. Одмарај се кад си уморан, како би се надокнадила потрошена материја.

13 Потпун одмор то је спавање. Само миран сан крепи човека; зато за спавање избирај собу где се неће чути ларма.

14. Не спавај при лампи или свећи; јер осветљење смета спавању. Треба лећи у 10—11 сати у вече, а устати ујутру у 5 до 6 сати.

15. Из спаваће собе треба уклањати све непотребне ствари, као: ормане, одело, прљав веш, обућу и т. д

16. Пре спавања треба избегавати пића која дражe, умно напрезање, читање и т. д.

17. Никад не легај у кревет кад су ти хладне ноге, већ их загреј у топлој води или трљањем

18. Кревет треба да је велики (комотан) и удобан а покривач не сме бити тежак.

19. Навикавај се да спаваш са затвореним устима, јер је дисање кроз нос здравије него кроз уста.

20. Гледај да се што више бавиш у чистом ваздуху и то опет дишући кроз нос.

21. Пери сваки дан једанпут (ујутру или увече) цело тело водом која је топла 12—18 ст. Реомирових и после се добро истрљај. После сваког таког купања тело се мора поново загрејати било топлијом водом било лежањем у кревету док се човек не загреје.

22. Слуз у устима избацуј испирањем (гроготањем) свако јутро, пре и после јела и пре спавања.

По овим корисним поукама требало би и ми да се управљамо.

Брзојави „Застави“.

Стигли 25 јула

Избор посланика у Липтовском Св. Микулашу.

Липтовски Св Микулаш. (Од нашег нарочитог извештача. Предат у 10 сати, стигао у 3 сата по подне.) До 10 сати пре подне добио је народносни кандидат др. Емил Стодола 225 гласа, а министар Лањи 170 гласова. Лањијеви људи чине насиља.

Липтовски Св. Микулаш. (Од нашег нарочитог извештача. Предат у 12 сати стигао у 6 сати по подне. У подне је Лањи (министар) имао 574 гласа, а Стодола (народносни) 424 гласа, сад долазе наше општине.

Липтовски Св. Микулаш (Од нашег нарочитог извештача. Предат у 3 сата, стигао у 6·15 по подне.) Кад су стигли бирачи из Трновеца, Лањијеви бирачи су свукли с кола неколико бирача, када је Влад (народносни посланик — Румун) тамо отишао жандари и кортеши су га напали, само своме кишобрану има да захвали, што му се није ништа горе десило.

Липтовски Св. Микулаш. У вече пола 6 сати Лањи је имао 1458 гласова, Стодола 1359 гласова. Исход неизвесан. (Ово је полузваничан извештај пр. ур. „Заставе.“)

Отварање српске скупштине.

Београд. (Од нашег нарочитог извештача.) После богослужења председник по старости, Игњат Лукић, отворио је седнице. Подела у девет скупштинских секција је извршена. У верификациони одбор изабрано је пет самосталних радикала и четир старија радикала. Председник одбора је Никола Николић. Док верификациони одбор не сврши преглед мандата, неће бити скупштинских седница.

Спала храна.

Будимпешта. Услед извештаја, да је било кише, спала је цена житу са 30—40, а ражи са 20—30 потура.

Састанак руских и јапанских изасланика.

Остербај. Када су се изасланици руски и јапански састали, руковали су се; исто тако су се срдачно поздравили, кад су одлазили. Јапанци су изјавили, да су врло задовољни у погледу овога састанка.

Руско-јапански рат.

Владивосток. Страни трговци су позвати, да напусте град с погледом на могућност скорашње опсаде.

Пожар.

Лече. Шуме између Сепеш Оласи и Словенке горе. Преко 1000 јутара изгорело.

Сепешвараља Поново изгорело 39 кућа са 11 споредних стаја.

Судар са војницима.

Јегра. У хевешкој жупанији дошло је приликом игре до туче између ратарских момака и војника. Кад је стигла компанија војника, ратарски момци нападоше је. Војници пуцали више пута, убили 7 момака, 18 њих рањени.

ЛИСТАК.

Два старца.

— Лав Толстој —

(Наставак.)

IV.

Притисну браву — врата се отворише. У соби на лево стоји пећ, у лугу икона, код стола клупа, а на клупи седи у кошуљи гологлава жена, наслонивши главу на сто, поред ње неко слабуњаво дете са великим трбухом, које дрпа матер за руку и кроз плач нешто иште.

Јелисеј уђе у собу.

У соби загушљиво. Кад се осврну, а поред пећи лежи још једно женско чељаде, опружено лицем земљи, ни да погледа, него само хрчи и ногу час опружи, час скупи. За тим почне дрхтати и трзати се, види се, болесна је, а нема ко да је негује. У наоколо смрад и гад.

Старица код стола подиже главу и опази странца.

— Шта је? — Шта ћеш? — запита малоруски — немамо ми овде ничега.

Разумеде Јелисије шта вели и приђе јој.

— Хтео сам један гутљај воде — рече.

— Нема ко да донесе, а нема ни у чему, иди с Богом.

Јелисеј поче запиткивати.

— Па зар нема никог, ко би ову сиротицу понеговао?

— Нема. Ено газда умире на дворишту, а ми овде.

Малиша, кад је видио странца, заћута, али кад чу глас старичин, поче је на ново дрпати за руку.

— Хлеба бабусја, хлеба! — и поче поново плакати.

Баш хтео Јелисеј још нешто да запита, а утетура се домаћин и хватајући се за зид, хтеде да седне на клупу, али није могао да дође до ње, скљусио се поред прага. Није могао ни да устане и тако поче, тешко одишући, да промуцава по неку реч.

— И болест... и глад... — рече. — О, сиромах, зар баш мора он да умре — рече кроз плач показујући главом на дете.

Скиде Јелисије с леђа своју торбетину, мету је на клупу и поче је дрешити. Извади из ње хлебац, и нож, па одсече комад и пружи га домаћину. Домаћин не хтеде примити, него показа на сина и ћер; њима подај. Даде Јелисије детету. Кад је овај видио хлебац, зграби га обема рукама и поче халапљиио јести. Иза пећи изађе и једна девојчица и њој даде Јелисеј по добар комад леба. Затим даде и старици, и она узе и поче јести

— Требало би донети воде — рече старица — уста су им се засушила. Хтела сам да донесем, не знам баш кад, јуче или данас, али сам пала, нисам могла да дођем до бунара; ведро и сад тамо лежи, ако га ко није однео.

Запита Јелисеј, где је бунар и жена га упути. Изађе Јелисеј, нађе ведро, донесе воде и редом их напоји. Сад још једанпут једоше сви хлеба, осим домаћина. „Не могу“ — рече сиромах. А сирота жена и не подиже се, него се и даље трзала на земљи. Оде Јелисеј у дућан, да купи брашна, соли, масти. Нађе сикиру, насече дрва и заложи пећ. Помагала му и девојчица. Скуха Јелисије чорбу и каше и нахрани домаће.

(Наставиће се.)

ЗА МОЈ

БЕЧКИ ФРИЗЕРСКИ САЛОН

У РУМИ

потребујем вештог старијег помоћника; плата добра, место стално.

Миливој Поповић

фризер.

I 751 2—3

Два ваљана шегрта

потребује одмах

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Лазара Стојановић

Сремска Митровица.

I 733 3—3

Стечај.

Који се расписује на упражњено место учитеља, на четвороразредној вероисповедној мушкој школи.

Редовна плата учитеља 1000 круна; за повторну школу 80 круна; 6 хвати тврдих дрва — или 108 круна; 5½ пашњачких јутара земље, на коју учитељ плаћа порез; као перовођа црквене општине добијаће 100 круна и слободан стан у нарави.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом, по наредби школског одбора. Уједно је дужан изабрани учитељ децу у пјенију учити, те дужности певца при сваком богослужењу у десној певници обављати — Осим тога је дужан младеж, по упутству црквеног одбора, у 8 гласном и великом црквеном пјенију поучавати.

Музикални и они, који се лично препоруче, имају првенство.

Рок стечају је 10. (23) август о. г

Молбенице се имају упутити на потписано председништво.

Председништво

срп. православне црквене

I. 762 1—3 општине у Черевићу.

СРП. ПРАВ. ЦРКВ. ОПШТИНА

у ЧОРТАНОВЦИ,

даје овим на знање, да ће продавати

ПЛОД

од своја три воћа

у недељу, 31. јула (13. августа) после подне у пола 3 сата, за готов новац

У Чортановци, 21. јула 1905.

Председник:

I. 772 1—1 **Пера Петковић**

ПРОДАЈЕМ ПОСЈЕД

у плодној ПОСАВИНИ, У БОСНИ,

близу железничке и бродарске станице на Сави састојећи се из слободног властитог **земљишта (беглука) 680 дунума**, те **4600 дунума земљишта** подјељеног на 35 кметовских обитељи (кметишта).

Посјед се састоји из посебних шума, ораница, воћњака и ливада.

Осим земљишта налази се удобно саграђена кућа, магазин и друге потребите зграде.

Исти посјед је у селу **Обудовцу (котар Брчка)** које лежи између три вароши у близини Брчка, Орашје и Шамца са добрим друмовима (цестама) за све три стране.

Поближе упите код власника

Ахмедбега Градашчевића,

Градачац (Босна).

I. 771 1—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.